

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश

मुकाम: बुटवल, नेपाल

कोभिड-१९ सञ्चार माध्यम निगरानी (Media monitoring)

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश

मिति: श्रावण ११, २०७८ (जुलाई २६, २०२१)

बुटवल, रुपन्देही

कोभिड -१९ सम्बन्धी प्रमुख जानकारी

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेशको श्रावण १० गतेको तथ्याङ्कका आधारमा यस प्रदेशमा कुल १०२१२५ जनामा कोभिड-१९ संक्रमण पुष्टि भएको छ। गत हप्ताको तुलनामा यो हप्ता सक्रिय संक्रमित लगभग २ प्रतिशतले बढेको छ (कुल सक्रिय संक्रमित- १००६)। त्यस्तै, यो हप्ता रुपन्देही (३४८) बाहेकका सबै जिल्लामा २०० भन्दा कम सक्रिय संक्रमित रहेका छन्। अघिल्लो हप्ता जस्तै, गत २४ घण्टामा सबै भन्दा धेरै रुपन्देहीमा, १७ जना नयाँ संक्रमित थपिएका छन्। हालसम्म प्रदेशमा २०८१ जनाको मृत्यु भएको छ र पछिल्लो २४ घण्टामा ६ जना संक्रमितको मृत्यु भएको छ। हाल १९५ जना संक्रमितहरु प्रदेशका विभिन्न अस्पतालहरुमा उपचाररत छन्।

❖ नेपाल जनस्वास्थ्य प्रतिष्ठानले सम्मानीय प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई कोरोना संक्रमणको तेस्रो लहरको तयारीका लागि १८ बुँदे सुझाव दिएको छ। सुझावको पहिलो बुँदामा राजनीतिक वृत्त, नागरिक समाज र स्वास्थ्यकर्मीसहित सबैको सुझाव तथा सल्लाहलाई सम्मान र ग्रहण गर्नसक्ने क्षमता, सत्यनिष्ठा र इमानदार छवि भएको व्यक्तिलाई स्वास्थ्यमन्त्री नियुक्त गर्न आग्रह गरिएको छ। त्यसैगरी, प्रतिष्ठानले आवश्यक औषधि तथा अक्सिजन आपूर्ति, प्रभावकारी परीक्षण सुविधा, शंकास्पद व्यक्तिका लागि क्वारेन्टिन सेन्टर सञ्चालन गर्न जरुरी रहेको पनि औँल्याएको छ। अस्पतालहरुमा बेड, आइसीयू र भेन्टिलेटरको संख्या बढाउन पनि सुझाव दिएको छ। (रातोपाटी, श्रावण ८, २०७८)

❖ निषेधाज्ञा खुकुलो बनाइए सँगै सार्वजनिक यातायात सुचारु गरिएको र भीडभाड हुने क्षेत्रमा जनस्वास्थ्यका मापदण्डको उचित पालना नगर्नाले गत हप्तादेखि कोभिड-१९ को संक्रमण दर फेरि उकालो लाग्न थालेको स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको तथ्याङ्कले देखाएको छ। यही अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै मन्त्रालयले सबै प्रदेशका स्वास्थ्य निकायलाई तेस्रो लहरको तयारीमा जुट्न निर्देशन दिएको छ। जनस्वास्थ्यका विज्ञहरुले संक्रमण दर २० प्रतिशतभन्दा कम नहुँदै सार्वजनिक क्षेत्रहरु खुला गर्दा पुनः संक्रमण दर तीव्र रुपमा बढ्न सक्ने आशंका व्यक्त गरेका छन्। (स्रोत: हेल्थ पोस्ट, श्रावण १०, २०७८)

<https://www.healthpostnepal.com/2021/07/25/43818/>

❖ गत हप्ता अमेरिकामा कोरोना भाइरसको नयाँ भेरिएन्ट भेटिएको वैज्ञानिकले बताएका छन्। यो भेरिएन्टलाई डेल्टा-३ नामकरण गरिएको जनाएको छ। यो भेरिएन्ट डेल्टाको तुलनामा अत्यधिक फैलिने

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश

मुकाम: बुटवल, नेपाल

क्षमताको मात्र नभएर खोप लगाएका मानिसलाई पनि पुनः संक्रमण हुन सक्ने खालको भएको वैज्ञानिकको भनाइ छ। छिमेकी मुलुक भारतमा यस भेरिएन्ट सम्बन्धि त्यहाँका नागरिकलाई उच्च सतर्कता अपनाउन भनिएको भारतीय सञ्चारमाध्यमे जनाएका छन्। (स्रोत: नेपालखबर, श्रावण १०, २०७८)

<https://nepalkhabar.com/society/101751-2021-7-25-8-52-34>

- ❖ कोभिड-१९ सधैं रहिरहन सक्छ र यो सँग हामीले कसरी बाँच्न सिकन सक्छौं भन्ने विषयमा बीबीसीमा एक लेख प्रकाशित गरिएको छ। धेरैलाई खोपले विश्वलाई सामान्य अवस्थामै फर्काइदिने ठूलो आशा भएता पनि कतिपय वैज्ञानिकहरू भने कोरोना भाइरस रहिरहने विषयमा झन् विश्वस्त हुँदै गएका जनाएको छ। गत जनवरीमा विज्ञान सम्बन्धी एक प्रमुख जर्नल नेचरले विश्वभरका १०० जना भन्दा बढी इम्युनोलोजिस्ट, भाइरोलोजिस्ट अनि स्वास्थ्य विज्ञहरूलाई सार्स कोभिड- २ उन्मूलन गर्न सकिन्छ? भनेर सोधेकोमा ९० प्रतिशतले नसकिने जनाएको उल्लेख गरेको छ। उनीहरूका अनुसार कोरोनाभाइरस एन्डेमिक अर्थात् स्थानीय प्रकोप बन्ने कुराको प्रमाण छ र यो विश्वका विभिन्न क्षेत्रमा फैलिरहने छ। (स्रोत: बीबीसी न्युज, २४ जुलाई, २०२१)

<https://www.bbc.com/nepali/news-57750709>

कोभिड-१९: सधैं रहिरहन सक्छ - यो सँग हामीले कसरी बाँच्न सिकन सक्छौं?

२४ जुलाई २०२१

GETTY IMAGES

विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन (डब्ल्यूएचओ)ले महामारीका रूपमा वर्गीकरण गरेयता कोभिड-१९ बाट विश्वभर १९ करोड ५० लाख भन्दा बढी मानिसहरू सङ्क्रमित भएका छन् भने ४० लाख भन्दा बढीको मृत्यु भएको छ।

खोपले विश्वलाई सामान्य अवस्थामै फर्काइदिने ठूलो आशा गरिएको छ।

प्रादेशिक खबरहरू

- ❖ पाल्पाको रामपुर नगरपालिका र बगनासकाली गाउँपालिकामा कोरोना संक्रमण तीव्र गतिमा समुदायमा फैलिएको स्वास्थ्य शाखाले जनाएको छ। रामपुर नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख गिरिराज घिमिरेका अनुसार रामपुर अस्पतालमा दैनिक एन्टिजेन परीक्षण भइरहेको र कम्तीमा १० देखि १४ जनासम्ममा दैनिक कोरोना संक्रमण पुष्टि भइरहेको छ। स्थानीय तहमा असार मसान्तको भीडभाड, स्वास्थ्य मापदण्ड पालना नगर्नु, सामाजिक दूरी कायम नगर्नु, भोजभतेर बढ्दै जानु कोभिड-१९ को संक्रमण फैलिनुको मुख्य कारण भएको स्वास्थ्य शाखा प्रमुख घिमिरेले बताएका छन्। उनका अनुसार कोरोना संक्रमणको लक्षण गाउँमा देखिएपछि गरेको परीक्षणमा रामपुर नगरपालिका-३, केलादी बोटगाउँको एउटै टोलमा २० जनामा पोजिटिभ पुष्टि भएको छ। (स्रोत: कान्तिपुर दैनिक, श्रावण १०, २०७८)

<https://ekantipur.com/pradesh-5/2021/07/25/162718186819615110.html>

- ❖ रोल्पा जिल्लाको थबाङमा स्थानीय स्वयंसेवी युवाले कोरोना संक्रमित र उनीहरूको उपचारमा खटिएका स्वास्थ्यकर्मीका लागि निःशुल्क खाना खुवाउँदै आएका छन्। दुई महिनाअघि उक्त गाउँमा एकै पटक एक सयभन्दा बढीमा संक्रमण पुष्टि भएपछि त्यहाँका युवाले सहयोग जुटाई डेढ महिनादेखि खाना र नास्ता खुवाउने अभियान थालेका हुन्। दिनको चार पटक अहिले पनि नास्ता र खानाको व्यवस्था गरिएको छ। (स्रोत: कान्तिपुर दैनिक, श्रावण १०, २०७८)

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश

मुकाम: बुटवल, नेपाल

- ❖ भारतमा कोभिड-१९ संक्रमण बढसंगै बाँकेको नेपालगन्जमा त्रास फैलिएको ईलाका प्रहरी कार्यालय जमुना बाँकेले जनाएको छ। नेपाल-भारत सीमा खुल्ला रहेको र आवत-जावत गर्ने ब्यक्तिको स्वास्थ्य जाँचमा कडाई नगरिएकाले भारतको महामारी सहजै नेपाल भित्रिन सक्ने स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीको भनाइ छ। ईलाका प्रहरी कार्यालय जमुना बाँकेका अनुसार भारतबाट अचेल दैनिक रुपमा ५ सयदेखि ६ सयको हाराहारीमा नेपाली मजदुर नेपालगन्ज भित्रिरहेका छन्। संक्रमणको त्रास संगै भारतबाट भित्रिने नागरिकको नेपाल-भारत सीमा नाका जमुनाहामा फेरि स्वास्थ्य जाँच सुरु गरिएको छ। श्रावण ५ गते देखि नयाँ भवन निर्माण गरि हेल्थ डेस्कबाट पुनः सेवा सुरु गरेको नेपालगन्ज उपमहानगरपालिकाले जनाएको छ। (स्रोत: नागरिक दैनिक, श्रावण ७, २०७८)
- ❖ संघीय सरकारले उपलब्ध गराएको दुई करोड ५० लाख रुपैयाँ बजेटबाट घोराहीस्थित राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानले अक्सिजन प्लान्ट स्थापना गरेको छ। दैनिक १०० सिलिण्डर अक्सिजन उत्पादन थालिएको प्रतिष्ठानले जनाएको छ। सम्भावित कोभिड-१९ को तेस्रो लहरलाई ध्यानमा राख्दै र कोभिड-१९ का अस्पताल भर्ना हुने अधिकांश बिरामीलाई अक्सिजन आवश्यक पर्ने अवस्था देखिएकाले पनि दीर्घकालका लागि प्लान्ट निर्माण गरिएको प्रतिष्ठानले जानकारी गराएको छ। (स्रोत: अनलाइन खबर, श्रावण ११, २०७८)

अन्तर्राष्ट्रिय विषयबस्तुहरू

- ❖ दक्षिण स्वीडेनको मेडीकोन भिलेजको एउटा प्रयोगशालामा रसायन विज्ञ इमेगो एण्डरसन खोपको धुलो रुपको आविष्कार गर्ने काममा लागेका छन्। यो अत्यन्तै सस्तो र सजिलै निर्माण गर्न सकिने बताइएको छ। यो प्रविधिले उत्पादित कोभिड १९ प्रोटिनको प्रयोग गर्छ जुन मोडरना, फाइजरमा वा एसट्राजेनिका प्रयोग हुने आर एन ए वा डि एन ए प्रविधि भन्दा फरक छ र एसले ४० डिग्री तापक्रम सम्म काम गर्छ। अहिले भएका झोल जन्य र सिसाको भाडोमा राख्नु पर्ने खोप भन्दा यसको प्रयोगले नितान्त फरक र सजिलो हुनेछ जसले गर्दा भण्डारण र ढुवानीमा कोल्ड चेनको समस्या नहुने जनाएको छ। अहिले सम्म यसको मुसामा मात्र सफल परिक्षण भएकोमा अबको २ महिनामा मानिसमा पनि यसको परिक्षण हुने यसमा सङ्घलङ्गन अनुसन्धानकर्ताको भनाई छ। (स्रोत: बीबीसी न्यूज, जुलाई २५, २०२१) <https://www.bbc.com/news/health-57553602>
- ❖ पाकिस्तानले कोरोनाभाइरस विरुद्धको खोप नलगाएकाहरूलाई देशभित्र हवाई यात्रा गर्न प्रतिबन्ध लगाएको छ। पाकिस्तानी समाचार पत्र द डनका अनुसार नेसनल कमाण्ड एन्ड अपरेशन सेन्टरले खोप नलगाएका १८ वर्षमाथिका पाकिस्तानीलाई अगस्ट १ देखि आन्तरिक हवाई यात्रामा प्रतिबन्ध लगाएको हो। हवाई यात्राबाट विदेश जाने र विदेशबाट आएकाहरूका लागि भने यो प्रतिबन्ध लागु हुने छैन। (स्रोत: सेतोपाटी मार्फत एजेन्सी, श्रावण ११, २०७८)

कोभिड-१९ र प्राकृतिक प्रकोप

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश

मुकाम: बुटवल, नेपाल

- ❖ जल तथा मौसम विज्ञान विभागका अनुसार आजदेखि देशभर धेरै स्थानहरूमा हल्कादेखि मध्यम वर्षा र प्रदेश १ र सुदूरपश्चिम प्रदेशका थोरै स्थानहरूमा भारी वर्षाको संभावना रहेको हुनाले पहाडी भू-भूगमा भू-क्षय, तथा पहिरो र गेग्रान बहावको जोखिम रहेको बताएको छ। विभागले नदीनाला र खहरे खोलामा पानीको सतह बढ्नसक्ने भएकोले आवश्यक सतर्कता अपनाउन पनि अनुरोध गरेको छ। त्यसैगरी, लुम्बिनी प्रदेश लगाएत कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशका केही तथा अन्य प्रदेशहरूका थोरै स्थानहरूमा हल्कादेखि मध्यम वर्षा अहिले जारी रहेको जनाएको छ। (स्रोत: हेल्थ पोस्ट, श्रावण ११, २०७८)

कोभिड-१९ खोप सम्बन्धि जानकारी

- ❖ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले विदेश जाने श्रमिक र विद्यार्थीका लागि कोभिड-१९ विरुद्धको खोप लगाउन काठमाडौं उपत्यकामा दुई वटा खोप केन्द्र तोकेको छ: नेपाल प्रहरी अस्पताल र सैनिक अस्पताल। खोप लगाउन जाँदा पासपोर्ट र भिसा अनिवार्य देखाउनुपर्ने मन्त्रालयको जनाएको छ। (स्रोत: हेल्थ पोस्ट, श्रावण ११, २०७८)
- ❖ यूरोपीय मेडिसिन एजेन्सी (इएमए)ले १२ देखि १७ वर्षको उमेर समूहका लागि मोडर्नाको कोभिड-१९ भ्याक्सिनलाई अनुमति दिएको जनाएको छ। यसअघि इएमएले फाइजरको भ्याक्सिनलाई बालबालिकामा लगाउनको लागि अनुमति दिएको थियो। १२ वर्ष देखि १७ वर्षबीचका ३ हजार ७ सय ३२ जनामा उक्त खोपको क्लिनिकल परीक्षण गरिएकोमा नतिजा सकारात्मक आएको एजेन्सीले जानकारी दिएको। (स्रोत: हेल्थ आवाज मार्फत यूरोन्युज, श्रावण ९, २०७८) <https://www.healthaawaj.com/others/41080/>
- ❖ नेपाल सरकारले चीनको सिनोफाम कम्पनीसँग गोप्य खरिद सम्झौता अन्तर्गत थप ६० लाख कोभिड-१९ विरुद्धको खोप (भेरोसेल) खरिद गर्नका लागि अन्तिम तयारी गरेको जनाएको छ। यस अघि सरकारले चीनसँग ४० लाख खोप खरिद गरेको र त्यस मध्य १६ लाख खोप नेपाल आइसकेको छ। (स्रोत: दि काठमाडौं पोस्ट, श्रावण ९, २०७८) <https://kathmandupost.com/health/2021/07/24/deal-to-buy-6-million-vaccine-doses-from-china-likely-soon-officials-say>

Recommendations:

- ❖ लुम्बिनी प्रदेशको कुल संक्रमण दरमा केहि कमी देखिएता पनि रुपन्देही, दाङ, पाल्पा लगाएतका जिल्लाहरूमा अपेक्षित रुपमा कमी नआएको र समुदाय स्तरमा कोभिड-१९ को जोखिम उत्तिकै रहेकाले सबै तह र तप्काबाट अनिवार्य रुपमा जनस्वास्थ्यका मापदण्डहरू पालना गर्न गराउन पहल गर्नु पर्ने;
  - अत्यावश्यक काम बाहेक घरबाट बाहिर ननिस्कने
  - निस्कनै परे नाक मुख राम्ररी छोपिने गरी मास्कको प्रयोग गर्ने,

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश

मुकाम: बुटवल, नेपाल

- बाहिर-बजार, बैंक, सार्वजनिक यातायात, पसल, आदि भिडभाड बढि हुने ठाउँहरुमा जाँदा/हुँदा भौतिक दुरी कायम गर्ने, बेलाबेलामा साबुन पानीले हात धोइरहने वा स्यानिटाइजरको प्रयोग गर्ने
  - बाढी पहिरो जस्ता प्राकृतिक प्रकोपको बेलामा पनि कोभिड-१९ को संक्रमणलाई ध्यानमा राखी जनस्वास्थ्यका मापदण्डहरु पालना गर्ने।
- साथै, वैदेशिक रोजगारी र विद्यार्थी भिषामा विदेश जानेले कोभिड-१९ विरुद्धको खोप लगाउन तोकिएको स्थानमा मात्र जाने र खोप लगाउन जाँदा जनस्वास्थ्यका मापदण्ड पूर्णरूपमा पालना गर्नु पर्ने।

थप जानकारीका लागि सम्पर्क

डा. पुष्पराज पौडेल

प्रवक्ता एवं सूचना अधिकारी

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश

drprpoudel@gmail.com